

FÖLD ALATT

VÍZ ALATT

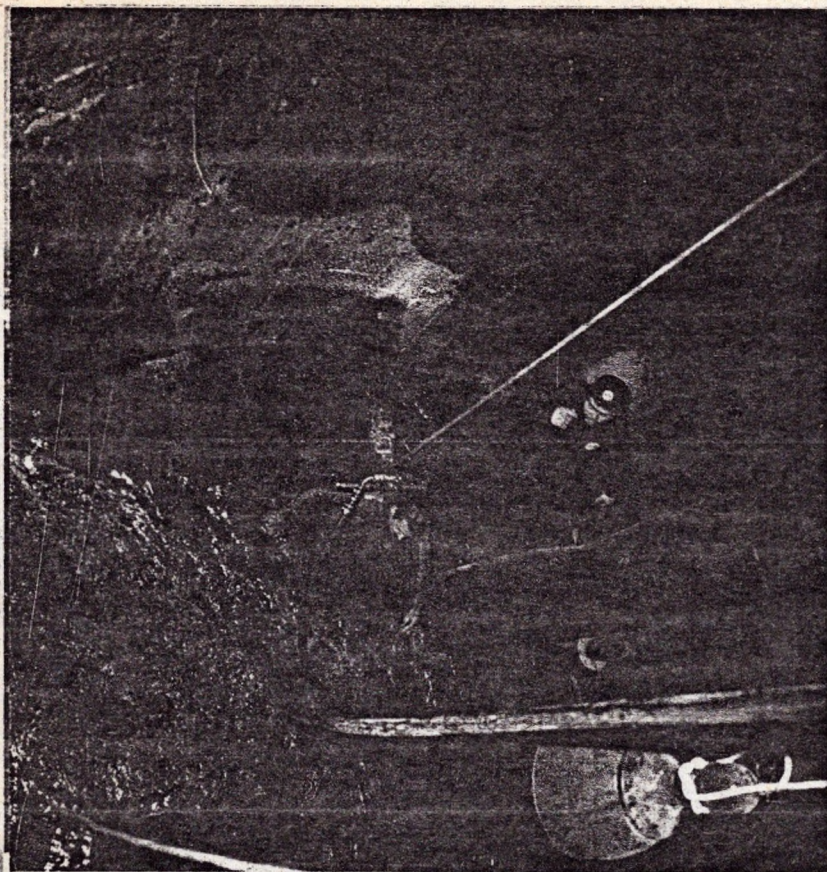
„Nem szakadhat ránk az ég, csak a föld” — ironizál öngyilkos humorral egy barlangászónő. Szó ami szó, guszpus kell ahhoz, hogy az ember isten szabad ege helyett több méter vastag talaj, és sziklát szeressen tudni a feje fölött. Hát még ahhoz, hogy ott az alvilágban, az éltető napsugáron kívül természetes közegétől is elszakajtsa magát, és egy fémpalackba zárva, a hátán vigye magával a levegőt — a víz alá.

Barlangban búvárkodni? Bizarr ötlet. A laikus tudatában a barlang kisebb-nagyobb nyirkos üreg. A valóságban többnyire még annál is nyirkosabb: egyszerűen víz tölti meg. Vegyük például a Baradlát, a híres cseppkőbarlangot! A sokaktól látogatott felső

szinten is tóvá fut össze két patak. Azt meg már kevesen tudják, hogy alatta még egy szint van, majdnem a víz alatt. Szifonok, folyosók, termek hatalmas rendszerre, amelyet meg kell hódítani, föl kell fedezni. Miért? A tudományos magyarázatoknál is meggyőzőbb, klasszikus tömörségű válasz: mert ott van!

A SZIFON ÉS A PRÓFÉTA

— Az aggteleki Baradla alsó barlangjainak feltárására két tábort szerveztünk, egyet három

éve, egyet tavaly — meséli Horváth Győző, a KPVDSZ Vörös Meteor Természettudományi Egyesület búvárainak bozontos szakállú vezére. Civilben épületgépész mérnök. — A tizenhat szifonból az első haton viszonylag egyszerűen sikerült átjutni, csak a szokásos, apró kellemetlenségekkel találkoztunk. A „szokásos és apró” kellemetlenségek: a víz tizfokos, a búvár hátán dupla készülék, biztosításul, hiszen itt nem mindig tudja kidugni a fejét az, akinek elfogy a levegője. Az már szót sem érdemel, hogy aki nem legelsőnek úszik, szinte semmit nem lát: az uszony keltette áramlás órákra fölkarolja a finom agyagiszapot, a búvár megfogja a jelzősínort, és követi. Ha a sárka ködben mégis faiba ütközik, addig tapogató, amíg rá nem lel az útjára, ahonnan repedésbe, kő mögé csúszott-tekeredett a feszű-

lő zsinag, ahogy a képtelen alakúra csiszolódott kővek vezették.

— A hetedik szifon kifogott a búvár módszeren — folytatja Horváth Győző. — A vízszintes bejáró után egy keskeny, függőleges kurtóban folytatódik. Anak az aljára érve rögtön éles szögben el kell fordulni...

Szárazon is bonyolult tornamutatvány. Talán meg lehet csinálni a víz alatt, de a motoros búvárok nem szeretik az értelmetlenül nagy kockázatot. Mert mi van, ha valaki átjut, de — mert biztosítani végképp nem lehet — azután nem tud visszajönni? A „majdnem-regmutatom” kiállással magukat vízbe vetni akarókat itt hamar leállítják. Merülni csak olyan társakkal lehet, akikre rá mered bízni az életedet.

Talán mondani sem kell, hogy a hetedik szifon mégsem futamította meg Horváth Győzőket,

nem bontottak tábornok ideje előtt, nem kullottak haza vert seregként. Módszert váltottak. Az általuk kidolgozott eljárás ősi elven, a „hegyszintes bejáró után” alapul. Ha nem megy a víz alatt, a víz fölött kell megpróbálni. Mivel pedig a barlang nem jön följebb, a vizet kell kiszívni belőle. Kézenfekvő, ha valaki már kitálta. Jönnek tehát a búvárok helyett a búvárszivattyúk, és rövidesen „gyalogszerrrel” lehet átjutni a nemrég leküzdhetetlen hetedik szifonon. Ilyenkor a szakemberek, mérnökök, geológusok is bejárhatják a felszabadított járatokat. Hacsak egy hírtelen, nagy eső gyorsan vissza nem tölti az egészet.

TAVAS BARLANG TAVATLAN

Aki annak idején járt arra, emlékezhet rá, hogy pár éve még a ta-

polcai tavas barlangban valóban volt egy tó. Néhol csak néhány deciméter, máshol több méter mély, kristálytisza vizén csónakázni lehetett a körbe kanyarodó, egyszerű-egyszerű teremé szélesedő folyosókon. Látszott az alulról átvilágított vízben hogyan úszkálnak az apró halak, a fürge cselék, bizonyítékul szolgálva, hogy a barlang közvetlen összeköttetésben áll a felszíni Malom-tóval.

— A nyirádi bauzitbányák alaposan elszívják az Alpokból érkező vizet. A tavat tápláló forrás huszonkét köbmétert adott percenként, ez mostanra körülbelül öt köbméterre csökkent. Ennyi kevés volt ahhoz, hogy pótolja, ami a tó gátján keresztül elszökik, tehát lejjebb szállt a vízszint, és mivel a felszíni tó és a barlangi tó szintje azonos, a barlangban csupán a mély részekben maradt meg a víz. Csónakázni nem lehet, a barlang omladozik, mert szétroppan a kiszáradt mészkő.

A Vörös Meteor búvárai a tapolcai barlangot is kutatták. Hétszáz méternyi tártak föl belőle. Természetesen törtek a fejüket, mit lehetne tenni, hogy ez az egyedülálló természeti csoda ne tűnjék el. Megint a szivattyúk tudnának segíteni. Hiszen nemcsak szívják, hanem nyomják is a vizet. A felszíni szökévényforrások vizét összegyűjtve emelni lehetne a Malom-tó szintjét. Tétetett is hamar a javaslat a városi tanács és a megyei idegenforgalmi hivatal asztalára. Ott van azóta is.

— A nyáron elhatároztuk, hogy partizán módra, de be fogjuk bizonyítani, hogy a terünk életképes. Rajta-ütészerűen kiépítettük a csövezeteket, elkezdjük a szivattyúzást, a gátat fóliával szigeteltük. Három nap alatt ötven centit emeltünk a vízszinten, a barlangban is újra vízzel teltek meg a kiszáradt részek. Akár ott is lehetett volna hagyni az egészet úgy, ahogy megcsináltuk. A városnak egy nyár sem kellett volna, hogy a befektetése megtérüljön.

GUMICSIZMA A TENGER MÉLYÉN

Nehezen fér a képbe a búvár, aki szivattyúkkal bibelődik ahelyett, hogy napsütötte kék tengerben évődne pajkos halakkal. Ha a Vörös Meteor búvárai a tengerhez akarnak menni, maguknak kell előteremteniük a pénzt: önellátó a szakosztály. Ehhez képest hétszáz ezer forintól szól az éves költségvetésük. Ipari bér munkát végeznek, kúttisztítást, vízhozamnövelő eljárásokat dolgoztak ki, víz alatti felcerítést, fényképezést vállalnak. A Déli Összekötő Vasúti Hídnál egy háborús hajóroncsot kellett megvizsgálniuk.

— Hajóronccsal a tengeren is akad dolgunk. Mert a tengerre azért minden nyáron elme-gyünk. Jó kapcsolatot alakítottunk ki jugoszláv és osztrák búvárklubokkal. A roncsokat is egy jugszláv barátom mutatta meg. Két német deszanthajó süllyedt el a második világháborúban a part közelében. A raktárnak használt légrekesz ajtaján látszott, hogy azóta sem nyitotta ki senki. Ez olyasféle izgalom volt, mint a barlangban a tudat, hogy még nem jártak előtte. Nyolc éve együttműködnek a Természettudományi Múzeummal, tengeri és barlangi útjaikkal közet-és vízmintákkal megrakodva térnek haza. Már csak kíváncsiságból is utánanéznek, mi az, amit cipeltek. Amin most dolgoznak, technikai érdekesség lesz: tengeralttjárót barkácsolnak a Ganz-Mávg búvárklubbal közösen. Nem vízmentesen zárt búvárhajót, hanem afféle víz alatti járgányt, amibe a búvár beleül, és nem kell annyit úsznia, vízi a masina őt is meg a holmiját is. Ha a kísérletek sikerülnek, és a hatóságok is engedélyezik, a nyáron már megkóstolják vele az Adria mélykék vizét.

NÁDASI TIBOR